ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 29. jūlijā [1]

Lieta C-468/18

R
pret
P

(*Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde uzturēšanas saistību lietās – Regula (EK) Nr. 4/2009 – 3. panta a) punkts – Atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa – 3. panta d) punkts – Tiesa, kurai ir jurisdikcija lietās par vecāku atbildību – 5. pants – Atbildētāja ierašanās – Tiesa, kurā ir celta prasība vienlaikus par laulības šķiršanu un tās sekām attiecībā uz vecāku atbildību, kā arī par uzturlīdzekļiem par labu kopīgajam bērnam – Šīs tiesas lēmums, ar kuru tā atsakās no jurisdikcijas lietā par vecāku atbildību – Jurisdikcija izskatīt prasību par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu par labu bērnam – Tiesa, kuras atrašanās vieta ir piemērotāka, lai izskatītu lietu

I. Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 3. panta a) un d) punktu, kā arī 5. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās [2].

2. Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp R, kas dzīvo Apvienotajā Karalistē, un P, kas dzīvo Rumānijā, par prasību par uzturlīdzekļiem viņu kopīgā bērna uzturēšanai, kas ir iesniegta saistībā ar šķiršanās procesu un vecāku atbildību.

3. Pamatlieta sniedz Tiesai iespēju, pirmkārt, precizēt Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) un d) punkta, kā arī 5. panta piemērošanas nosacījumus un, otrkārt, izteikties par tiesas, kurai ir jurisdikcija uzturlīdzekļu jomā, pienākumu sekmēt lietu apvienošanu atkarībā no bērna interešu prioritātes, ko tā jau ir ņēmusi vērā, pasludinot, ka tai nav jurisdikcijas jautājumā par vecāku atbildību.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 OV 2009, L 7, 1. lpp.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Regula (EK) Nr. 2201/2003

4. Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu [3] 5., 11. un 12. apsvērumā ir noteikts:

"(5) Lai nodrošinātu vienlīdzību attiecībā uz visiem bērniem, šī regula attiecas uz visiem lēmumiem par vecāku atbildību, tostarp uz bērnu aizsardzības pasākumiem, neatkarīgi no saiknes ar laulības lietu.

[..]

(11) Uzturēšanas pienākumi ir izslēgti no šīs regulas darbības jomas, jo uz tiem jau attiecas [Padomes] Regula (EK) Nr. 44/2001 [(2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās [4]]. Tiesas, kurām saskaņā ar šo regulu ir jurisdikcija, parasti lemj par uzturēšanas pienākumiem, piemērojot [..] Regulas [Nr. 44/2001] 5. panta 2. punktu.

(12) Šajā regulā noteiktais piekritības pamats lietās par vecāku atbildību ir izveidots, ņemot vērā bērna intereses, jo īpaši tuvuma kritēriju. Tas nozīmē, ka piekritība ir, pirmkārt, bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, izņemot dažus gadījumus, kad pastāvīgā dzīvesvieta mainīta saskaņā ar vienošanos starp personām, kam ir vecāku atbildība."

5. Šīs regulas 1. pantā ir noteikts:

"1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

a) laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu;

b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.

[..]

3. Šī regula neattiecas uz:

[..]

e) uzturēšanas pienākumiem;

[..]."

6. Minētās regulas 2. panta 7. punkts ir formulēts šādi:

"Šajā regulā:

[..]

3 OV 2003, L 338, 1. lpp.

4 OV 2001, L 12, 1. lpp.

7) ar terminu "vecāku atbildība" saprot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kuras piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar spriedumu, likumu izpildi vai nolīgumu, kam ir juridisks spēks. Jēdziens ietver uzraudzības tiesības un saskarsmes tiesības."

7. Saskaņā ar šīs pašas regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu lietas, kas saistītas ar laulības šķiršanu, piekrīt tās dalībvalsts tiesām, kuras valsts piederība ir abiem laulātajiem.

8. Regulas Nr. 2201/2003 8. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība.

2. Uz šā panta 1. punktu attiecas 9., 10. un 12. panta noteikumi."

9. Šīs regulas 12. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalsts tiesām, kurām saskaņā ar 3. pantu ir piekritīgs pieteikums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, ir piekritība visās lietās, kas attiecas uz vecāku atbildību, kura saistīta ar šo pieteikumu, ja

a) vismaz vienam no laulātajiem ir vecāku atbildība par šo bērnu

un

b) lietu piekritību tiesām ir skaidri vai citādi nepārprotami pieņēmuši laulātie un personas, kurām ir vecāku atbildība, kad tiesā ir iesniegta prasība, un ja tas ir bērna interesēs."

2. Regula Nr. 4/2009

10. Ar šo regulu ir aizstātas Regulas Nr. 44/2001 normas attiecībā uz uzturēšanas saistībām [uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu] [5]. Ar to uzturēšanas saistību jomā ir aizstāta arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem [6], izņemot Eiropas izpildu rīkojumus par uzturēšanas pienākumu, ko izsniegušas dalībvalstis, kurām nav saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes Lēmumu 2009/941/EK (2009. gada 30. novembris) [7], proti, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste un Dānijas Karaliste [8].

11. Ņemot vērā Hāgas 2007. gada protokola piemērošanas sākuma dienu Savienībā, Regula Nr. 4/2009 ir piemērojama no 2011. gada 18. jūnija [9].

5 Par Tiesas judikatūras attiecībā uz šo regulu piemērojamību šajā lietā skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2461, 23. punkts).

6 OV 2004, L 143, 15. lpp.

7 OV 2009, L 331, 17. lpp.; turpmāk tekstā – "Hāgas 2007. gada protokols".

8 Šo protokolu Eiropas Savienība ratificēja 2010. gada 8. aprīlī dalībvalstu vārdā, izņemot šīs divas valstis, kuras nepievienojās. Šajā ziņā skat. parakstītājvalstu 2017. gada 31. marta sarakstu, kas pieejams Hāgas konferences interneta vietnē: https://www.hcch.net/fr/instruments/conventions/status-table/?cid=133.

9 Skat. Regulas Nr. 4/2009 76. panta trešo daļu. Šis piemērošanas datums ir jānošķir no Hāgas 2007. gada protokola spēkā stāšanās datuma, ko visas parakstītājvalstis noteikušas 2013. gada 1. augustā. Skat. arī Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, kopoti raksti "Droit des affaires", Parīze, 2018, 216. punkts, 318. lpp.

12. Saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 1. un 2. apsvērumu tajā – tāpat kā tostarp Regulās Nr. 44/2001 un Nr. 2201/2003 – ir paredzēts noteikt tādus pasākumus tiesu sadarbības civillietās ar pārrobežu elementiem jomā, kuru mērķis tostarp ir veicināt dalībvalstī piemērojamo noteikumu likumu kolīziju un jurisdikcijas jomā saderību.

13. Regulas Nr. 4/2009 9., 10. un 15. apsvērumā ir noteikts:

"(9) Uzturēšanas līdzekļu kreditoram vajadzētu būt iespējai vienā dalībvalstī vienkārši iegūt nolēmumu, kas būtu automātiski izpildāms kādā citā dalībvalstī bez turpmākām formalitātēm.

(10) Lai sasniegtu minēto mērķi, ir lietderīgi izveidot tādu Kopienas instrumentu uzturēšanas saistību lietās, kurā apkopoti noteikumi par jurisdikciju, kolīziju normām, atzīšanu un izpildāmību, izpildi, juridisko palīdzību un centrālo iestāžu sadarbību.

[..]

(15) Lai iespējami labāk aizsargātu uzturēšanas līdzekļu kreditoru intereses un veicinātu pareizu tiesvedību [..] Savienībā, būtu jāpieņem noteikumi par jurisdikciju, kas izriet no Regulas [..] Nr. 44/2001. Apstāklim, ka atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā trešā valstī, vairs nebūtu jāliedz piemērot Kopienas noteikumus par jurisdikciju, un tādā gadījumā vairs nevajadzētu būt paredzētai atsaucei uz valsts tiesību aktiem. Tāpēc šajā regulā būtu jānosaka, kādos gadījumos vienas dalībvalsts tiesa var īstenot papildu jurisdikciju."

14. Regulas Nr. 4/2009 2. panta 1. punkta 10. apakšpunktā jēdziens "kreditors" ir definēts kā "ikviena fiziska persona, kurai uzturēšanas līdzekļi pienākas vai kura tos pieprasa".

15. Šīs regulas 3. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

a) atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai

b) kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, vai

c) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība, vai

d) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar tādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība."

16. Minētās regulas 5. pantā "Jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos" ir noteikts:

"Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas. Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs ieradies, lai apstrīdētu jurisdikciju."

17. Šīs pašas regulas 10. pantā "Jurisdikcijas pārbaude" ir paredzēts:

"Ja prasība ir celta kādas dalībvalsts tiesā, kurai saskaņā ar šo regulu nav jurisdikcijas, tā pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav jurisdikcijas."

18. Regulas Nr. 4/2009 12., 13. un 14. pantā ir minēti noteikumi par, attiecīgi, *lis pendens*, saistītām prasībām, kā arī pagaidu un aizsardzības pasākumiem.

B. Rumānijas tiesības

19. Saskaņā ar iesniedzējtiesas lēmumu Rumānijas tiesa, kas ir pasludinājusi savu jurisdikciju, var jebkurā tiesvedības stadijā pārskatīt savu jurisdikciju pēc savas ierosmes vai pēc lietas dalībnieku lūguma [10].

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

20. R un P, kas ir Rumānijas valstspiederīgie, apprecējās 2015. gada 15. augustā Rumānijā. Viņi ir attiecīgi māte un tēvs bērnam, kas dzimis 2015. gada 8. novembrī Belfāstā (Apvienotā Karaliste), kur viņi dzīvoja līdz kopdzīves pārtraukšanai 2016. gadā. P atgriezās Rumānijā, bet R ar bērnu palika Belfāstā.

21. Ar 2016. gada 29. septembra prasības pieteikumu R iesūdzēja P *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa, Rumānija) nolūkā panākt laulības šķiršanu, noteikt bērna dzīvesvietu pie viņas, piešķirt viņai vienpersonisku aizgādību un piespriest P maksāt uzturlīdzekļus par labu bērnam.

22. P apstrīdēja šīs tiesas jurisdikciju. Šī tiesa pasludināja, ka tai, ņemot vērā laulāto valstspiederību, ir jurisdikcija izskatīt šķiršanās prasību, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 3. panta b) punktu.

23. Pēc šīs tiesas 2017. gada 8. jūnijā pieņemta lēmuma sadalīt R prasības tika uzsāktas divas jaunas lietas par – pirmkārt – vecāku atbildību par bērnu, kā arī bērna dzīvesvietas noteikšanu pie prasītājas un – otrkārt – lūgumu piespriest P maksāt uzturlīdzekļus par labu šim bērnam.

24. Attiecībā uz lietu par vecāku atbildību *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa) pasludināja, ka tai, ņemot vērā bērna interešu prioritāti, nav jurisdikcijas, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 1. punktu. Turklāt šī tiesa nolēma, ka Apvienotās Karalistes tiesām ir jurisdikcija lemt par šo prasību saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punktu, jo bērna pastāvīgā dzīvesvieta kopš dzimšanas ir šajā dalībvalstī. Lietas dalībnieki neiesniedza apelāciju par šo lēmumu par jurisdikcijas neesamību.

25. Attiecībā uz lietu par uzturlīdzekļiem par labu bērnam iesniedzējtiesa pasludināja, ka tai, ņemot vērā atbildētāja P pastāvīgo dzīvesvietu, ir jurisdikcija [šajā lietā], balstoties uz Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu. Šī tiesa uzsver, ka P ieradās tiesā, neizvirzot iebildi par jurisdikcijas neesamību, bet viņš apgalvoja, ka Tiesā būtu jāiesniedz lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

26. Minētā tiesa piebilst, ka lietas dalībnieki R un P ir vienojušies par nepieciešamību lūgt piemērojamo Savienības tiesību interpretāciju. Minētā tiesa piekrīt šādam vērtējumam, jo pirms jebkādas prasības par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu attiecībā uz bērnu izskatīšanas pēc būtības un jebkurā tiesvedības stadijā tā vēl var pārbaudīt savu jurisdikciju.

27. Faktiski iesniedzējtiesa jautā par saistību starp trim Regulas Nr. 4/2009 normām, proti, 3. panta a) un d) punktu un 5. pantu.

28. Šī tiesa vēlas zināt, vai, ņemot vērā, ka prasība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu ir papildprasība prasībai par vecāku atbildību, vienīgais kritērijs, kas ir piemērojams, lai noteiktu, kurai no dalībvalstu tiesām ir jurisdikcija, ir tas, kurš ir paredzēts Regulas Nr. 4/2009 3. panta d) punktā, tādējādi izslēdzot citus kritērijus, kas ir paredzēti šīs regulas 3. panta a) punktā vai 5. pantā un kas varētu pamatot tās jurisdikciju, proti, atbildētāja pastāvīgo dzīvesvietu vai tā ierašanos šajā tiesā.

10 Šajā ziņā skat. *Codul de procedură civilă* (Civilprocesa kodekss) 1071. pantu, kas ir minēts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā OF (C-759/18), pašlaik tiek izskatīta Tiesā (5. lpp.).

29. Iesniedzējtiesa pauž viedokli, ka risinājums, kurā tiktu piemēroti šie divi pēdējie jurisdikcijas kritēriji, liktu apšaubīt prasības par uzturlīdzekļiem papildu raksturu un būtu pretējs bērna interešu prioritātei, kuru tā ņēma vērā, atsakoties no savas jurisdikcijas lietā par vecāku atbildību. Šādu risinājumu pamatojot arī praktiskas dabas apsvērumi attiecībā uz pierādījumu gūšanu un procedūru ātrumu.

30. Šī tiesa cita starpā attiecībā uz Regulas Nr. 4/2009 5. panta piemērošanu uzskata, ka šāds jurisdikcijas pamats būtu izslēgts, ja tas, ka prasība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu ir papildprasība prasībai par vecāku atbildību, radītu tādas sekas, kas ietekmētu P veikto šīs tiesas jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību apstrīdēšanu [11].

31. Šo argumentu atbalstam iesniedzējtiesa atsaucas uz 2015. gada 16. jūlija spriedumu A [12], taču pauž šaubas par tā piemērojamību, jo pastāvot zināmas faktisko apstākļu atšķirības no pamatlietas. Tā norāda, ka atbildētājs P nav apstrīdējis tās jurisdikciju un ka tā, neraugoties uz tās lēmumu par jurisdikcijas neesamību, kas ir balstīts uz bērna pastāvīgo dzīvesvietu, ir vienīgā tiesa, kurā tiek izskatīts šis ģimenes strīds.

32. Šādos apstākļos *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Gadījumā, kad kādas dalībvalsts tiesā tiek celta viena prasība, kurā ir apvienoti trīs prasības priekšmeti, proti, nepilngadīga bērna vecāku laulības šķiršana, vecāku atbildība par šo bērnu un uzturēšanas saistības pret viņu, vai Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punkta, 3. panta d) punkta un 5. panta noteikumus var interpretēt tādējādi, ka tiesa, kura izskata šķiršanās lietu un kura vienlaikus ir atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa, un kurā ir ieradies atbildētājs, var skatīt prasību par uzturlīdzekļiem bērnam, lai gan tā ir paziņojusi, ka tai nav jurisdikcijas lemt par vecāku atbildību par šo bērnu, vai tomēr prasību par uzturlīdzekļiem var izskatīt tikai tā tiesa, kurai ir jurisdikcija skatīt prasību par vecāku atbildību par bērnu?

2) Šādā pašā situācijā, kas attiecas uz valsts tiesas jurisdikciju, vai prasība par uzturlīdzekļiem par labu bērnam tikai papildina prasību par vecāku atbildību minētās regulas 3. panta d) punkta izpratnē?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu būtu noraidoša, vai nepilngadīgā interesēs ir tas, ka kompetentās dalībvalsts tiesa, pamatojoties uz Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktu, izskata prasību par vecāka pienākumu maksāt uzturlīdzekļus tāda nepilngadīga bērna labā, kas ir dzimis laulībā, kuras šķiršana tiek prasīta, ņemot vērā, ka minētā tiesa attiecībā uz aizgādības īstenošanu ir atzinusi savas jurisdikcijas neesamību, ar *res judicata* spēku atzīstot, ka nav izpildīti Regulas [Nr. 2201/2003] 12. pantā paredzētie nosacījumi?"

IV. Vērtējums

33. Savos prejudiciālajos jautājumos, ko es piedāvāju izskatīt kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punkts un 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt prasību par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, kas vērsta pret atbildētāju, kurš pastāvīgi dzīvo šajā dalībvalstī vai ierodas šajā tiesā, atteikties no šīs jurisdikcijas, pamatojoties uz to, ka šī prasība ir papildprasība prasībai par vecāku atbildību šīs regulas 3. panta d) punkta izpratnē un ka tiesas, kurai ir jurisdikcija izskatīt šo pēdējo prasību, ņemot vērā bērna interešu prioritāti, atrašanās vieta ir piemērotāka, lai lemtu par šīm prasībām.

11 Skat. šo secinājumu 22. punktu.

12 C-184/14, turpmāk tekstā – "spriedums A", EU:C:2015:479.

A. Ievada apsvērumi

34. Vispirms ir jāiezīmē daži elementi, kas attiecas uz kontekstu, kādā radies šis jautājums.

35. Šajā lietā – līdzīgi kā daudzās lietās iepriekš [13] – prasība izbeigt laulības saites, šajā gadījumā – laulības šķiršana, kā arī noformēt tās sekas attiecībā pret laulātā pāra kopīgo bērnu tika celta tiesā, kam ir jurisdikcija lemt par laulāto atšķiršanu, ņemot vērā abu laulāto valstspiederību, lai gan vismaz viena no viņiem un bērna pastāvīgā dzīvesvieta bija noteikta citā dalībvalstī.

36. Šādā gadījumā prasītāja izvēli vērsties vienā tiesā ar visām prasībām parasti nosaka vēlme gūt labumu no lietu apvienošanas [14]. Tā kā runa ir par ģimenes strīdu, kam ir pārrobežu ietekme, Regulas Nr. 2201/2003 12. pants, kurā ir paredzēta jurisdikcijas noteikšana lietās par vecāku atbildību, un Regulas Nr. 4/2009 3. panta d) punkts ļauj prasītājam sasniegt šo mērķi.

37. Šajā lietā, pēc tam, kad atbildētājs P, kas ir bērna tēvs [15], bija sākotnēji apstrīdējis iesniedzējtiesas, proti, Rumānijas tiesas, jurisdikciju, tā pasludināja, ka tai ir jurisdikcija lietā par laulības šķiršanu, bet, ņemot vērā bērna interešu prioritāti, nav jurisdikcijas, lai lemtu par vecāku atbildību.

38. Līdz ar to ir jāpārbauda, atbilstoši kādiem kritērijiem, kas izriet no Regulas Nr. 4/2009 3. un 5. panta, kuri ir vienīgie šajā lietā piemērojamie kritēriji [16], šī tiesa var izskatīt arī prasību par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu [17].

B. Regulas Nr. 4/2009 3. un 5. pantā paredzēto kritēriju piemērošanas nosacījumi

39. Šīs regulas 3. pantā ir ietvertas divas kritēriju kategorijas, viena no tām attiecas uz vienas puses dzīvesvietu (a) punkts – uz atbildētāju, un b) punkts – uz kreditoru [18]), otra nosaka lietu apvienošanas kārtību (c) punkts – gadījumos, kad prasība ir saistīta ar personas statusu, un d) punkts – prasībās, kas saistītas ar vecāku atbildību).

13 Skat. it īpaši spriedumus, A (15.–17. punkts), un 2015. gada 6. oktobris, A (C-489/14, EU:C:2015:654, 13. un14. punkts), kā arī Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2018. gada 16. janvāris, PM (C-604/17, nav publicēts, EU:C:2018:10, 12.–14. punkts), un spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812, 13. un 14. punkts). Cita starpā skat. lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā OF (C-759/18), kas pašlaik tiek izskatīta Tiesā, kura 13. punktā ir minētas vairākas līdzīgas lietas, kas skar Rumānijas valstspiederīgos, kuri pastāvīgi dzīvo citā dalībvalstī, šajā gadījumā Itālijā, un kas attiecas uz tiesas, kurā celta prasība par vecāku atbildību un par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, jurisdikciju tādos pašos apstākļos, kādi ir pamatlietā.

14 Šajā ziņā iesniedzējtiesa ir atgādinājusi, ka "saskaņā ar valsts tiesībām šādā gadījumā vecāku vara un uzturlīdzekļi ir pakārtoti tai prasības daļai, kas attiecas uz laulības šķiršanu ([Civilprocesa] kodeksa 931. panta 2. punkts)". Laulāto valstspiederības kritērija izvēli var pamatot arī laulāto atšķiršanai piemērojamā likuma norādīšana. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Apvienotajai Karalistei nav saistoša Padomes Regula (ES) Nr. 1259/2010 (2010. gada 20. decembris), ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai (OV 2010, L 343, 10. lpp.).

15 Skat. šo secinājumu 22. punktu.

16 Regulas Nr. 4/2009 4. pants "Tiesas izvēle" saskaņā ar šī panta 3. punktu nav piemērojams strīdā par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu par labu bērnam, kurš vēl nav sasniedzis 18 gadu vecumu. Šīs regulas 6. pantā ir paredzēta papildu jurisdikcija, kas ir balstīta uz pušu kopīgo valstspiederību, savukārt minētās regulas 7. pantā ir iedibināts *forum necessitatis*.

17 Saistībā ar to, ka tēvs nav apstrīdējis tiesas, kurā ir celta prasība šajā tiesvedībā, jurisdikciju, skat. šo secinājumu 25. punktu.

18 Par šī kritērija piemērošanu skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2461, un it īpaši par šī kritērija pamatojumu – 34. punktu).

40. Tā kā uzturlīdzekļu kreditors, proti, šajā gadījumā nepilngadīgais bērns [19], kura vārdā māte R ir iesniegusi šo prasību, pastāvīgi dzīvo Apvienotajā Karalistē, iesniedzējtiesa pēc lietu sadalīšanas ir pamatoti pasludinājusi savu jurisdikciju [20], lai lemtu par uzturlīdzekļiem, piemērojot Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punktā minēto kritēriju, ņemot vērā vietu, kur ir atbildētāja P pastāvīgā dzīvesvieta [21].

41. Tā kā bērns dzīvo citā dalībvalstī, iesniedzējtiesas jurisdikcija nevar būt pamatota ar šīs regulas 3. panta b) punktu. Vai ir piemērojami citi procesuāla rakstura kritēriji, kas varētu pamatot iesniedzējtiesas jurisdikciju?

42. Tā kā, ņemot vērā bērna pastāvīgo dzīvesvietu, ar prasību lietā par vecāku atbildību [22] būtu jāvēršas Apvienotās Karalistes tiesā, iesniedzējtiesas jurisdikcija saglabātos attiecībā uz laulības šķiršanu, pamatojoties uz šīs regulas 3. panta c) punktu. Tiesa izslēdza šādu iespēju spriedumā A attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, kas ir analogi apstākļiem pamatlietā. Šī sprieduma, kas pasludināts atšķirīgā procesuālā kontekstā, būtiskā piemērošanas joma ir tā, kas liek Tiesai noteikt, kurai no prasībām prasība par bērna uzturlīdzekļiem ir papildprasība [23].

43. Tiesa nosprieda, ka "Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja vienas dalībvalsts tiesā *tiek celta* prasība attiecībā uz tādu laulāto atšķiršanu vai šķiršanu, kas ir nepilngadīga bērna vecāki, un citas dalībvalsts tiesā *tiek celta* prasība attiecībā uz vecāku atbildību attiecībā uz šo pašu bērnu, pieteikums par šā bērna uzturēšanas saistībām ir papildu pieteikums tikai tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību šīs regulas 3. panta d) punkta izpratnē" [24].

44. Tātad no Regulas Nr. 4/2009 3. pantā noteikto kritēriju vērtējuma izriet, ka pamatlietā tikai viens no šiem kritērijiem – tas, kurš ir minēts šī panta a) punktā, ļauj iesniedzējtiesai lemt par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu.

45. Tādēļ, pirmkārt, ir jāprecizē, ka šīs regulas 5. pants, uz kuru iesniedzējtiesa atsaucas tādēļ, ka atbildētājs ir ieradies šajā tiesā, nav piemērojams, jo šī norma paredz tādu jurisdikcijas pamatu, kas ir piemērojams gadījumā, ja tiesai, kurā ir celta prasība, nav jurisdikcijas [25].

46. Šajā ziņā pamatlieta perfekti ilustrē faktu, ka, ja tiesai ir jurisdikcija atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas dēļ, tad kritērijs, kas ir balstīts uz viņa personisku ierašanos tiesā, kurā celta prasība, neapstrīdot šīs tiesas jurisdikciju [26], neraisa īpašu interesi.

19 Skat. uzturlīdzekļu kreditora definīciju, kas ir minēta Regulas Nr. 4/2009 2. panta 10. punktā. Sal. ar šīs regulas 46. pantu par bezmaksas juridisko palīdzību attiecībā uz prasībām par uzturlīdzekļiem, kas ir paredzēti bērniem. Skat. arī spriedumu, 2004. gada 15. janvāris, *Blijdenstein* (C-433/01, EU:C:2004:21, 30. punkts, no kura izriet, ka uzturlīdzekļu kreditors ir tas, kura vajadzības ir jānosaka tiesai, kurā ierosināta lieta). Cita starpā skat. Fongaro, E., un Hector, P., "Obligation alimentaire", *Répertoire de droit européen, Encyclopédie juridique Dalloz*, Dalloz, Parīze, 2018, 97. punkts, kā arī Ancel, B., un Muir Watt, H. M., "Aliments sans frontières", *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2010, Nr. 3, 457. – 484. lpp., it īpaši 4. punkts, 9. zemsvītras piezīme (460. lpp.) un 8. punkts (463. un 464. lpp.). Šajā pašā nozīmē skat. Hellner, M., "Maintenance obligations", *Encyclopedia of Private International Law*, Edward Edgar Publishing, Čeltenhema, 2017, 1185. – 1194. lpp., it īpaši 1190. lpp.

20 Sal. ar spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812, 16. punkts).

21 Jāmin, ka šis kritērijs netika ņemts vērā attiecībā uz laulības šķiršanu.

22 Skat. šo secinājumu 24. un 31. punktu.

23 Minētajā lietā laulātie, kā arī viņu divi nepilngadīgie bērni bija itāļi un pastāvīgi dzīvoja Londonā (Apvienotā Karaliste). Itālijas tiesā bija iesniegtas prasības par laulības saitēm un par to sekām uz bērniem, bet vēlāk tas pats prasītājs ierosināja lietu Anglijas tiesā ar nolūku noteikt vecāku atbildības īstenošanas kārtību. Pirmā tiesa, kurā bija celta prasība, no Regulas Nr. 2201/2003 8. panta 1. punkta secināja, ka, ņemot vērā bērnu pastāvīgo dzīvesvietu Londonā, vienīgi Lielbritānijas tiesām ir jurisdikcija izskatīt jautājumus, kas ir saistīti ar vecāku atbildību, saskaņā ar šīs regulas 2. panta 7. punktu.

24 Spriedums A (48. punkts). Mans izcēlums.

25 Es piekrītu Eiropas Komisijas paustajam viedoklim, ka šis pants savā ziņā ir jurisdikcijas "noklusēts paplašinājums". Šajā pašā nozīmē skat. it īpaši Gallant, E., *Droit processuel civil de l'Union européenne*, LexisNexis, Parīze, 2011, 319. punkts, 109. lpp., kura izmanto tādu pašu formulējumu un precizē, ka šis noteikums ļauj tiesai, kam nav jurisdikcijas, lemt par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu. Sal. ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 26. panta 1. punktu.

26 Manuprāt, pēc lietu un līdz ar to procesu sadalīšanas tā tas ir šajā gadījumā lietā par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu. Šajā ziņā skat. iesniedzējtiesas jautājumus, kas ir atgādināti šo secinājumu 30. punktā.

47. Otrkārt, attiecībā uz sekām, kādas iesniedzējtiesa ir iecerējusi gūt no prasības par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu papildu rakstura attiecībā pret prasību par vecāku atbildību, vispirms ir jāuzsver, ka ar to, ka pamatlietā ir konstatēts, ka šāda prasība un attiecīgā gadījumā prasība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu pēc sākotnējo prasību sadalīšanas nav celta Apvienotās Karalistes tiesā, pietiek, lai kliedētu jebkādas šaubas par to, ka ir piemērojams tikai jurisdikcijas kritērijs, kas šajā gadījumā ir ievērots, proti, kritērijs, kas izriet no Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punkta.

48. Vēl ir jāmin, ka šādos apstākļos nav jāuzdod jautājums par iespējamām sekām, ko radītu normu par *lis pendens* [27] vai saistītām prasībām [28] piemērošana tiesā, kurā otrajā ir celta prasība.

49. Visbeidzot, arī no sprieduma A pamatojuma nevar gūt nekādu risinājumu tādā nozīmē, kā to iecerējusi iesniedzējtiesa un ko atbalsta arī Rumānijas valdība. Abas minētās uzskata, ka saistītu prasību par vecāku atbildību un uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu attiecībā uz kopīgu bērnu gadījumā vienīgā tiesa, kam būtu jurisdikcija, ir tās dalībvalsts tiesa, kurā ir šī bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

50. Šajā ziņā iesniedzējtiesa ir uzsvērusi, ka Tiesa ir lēmusi, ka "savas būtības dēļ pieteikums par nepilngadīgo bērnu uzturēšanas saistībām tātad ir nedalāmi saistīts ar tiesvedību attiecībā uz vecāku atbildību" un "tiesa, kuras jurisdikcijā ir izskatīt lietas par vecāku atbildību, kā ir definēts Regulas Nr. 2201/2003 2. panta 7. punktā, var labāk *in concreto* izvērtēt intereses, kas ir pieteikuma par bērna uzturēšanas saistībām centrā, noteikt minēto saistību summu, kas paredzēta bērna uzturēšanas un izglītības izdevumu segšanai, to pielāgojot noteiktajai uzraudzības kārtībai – kopīgi vai šķirti, saskarsmes tiesībām, šo tiesību ilgumam un citiem tai iesniegtajiem faktu elementiem, kas ir saistīti ar vecāku varas īstenošanu" [29].

51. Vai šādi Tiesa būtu netieši uzskatījusi, ka visos gadījumos bērna un līdz ar to uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgās dzīvesvietas kritērijam, lai nerastos pretrunu risks starp tiesas, kam ir jurisdikcija jautājumā par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, nolēmumu un tās tiesas nolēmumu, kurai ir ekskluzīva jurisdikcija lemt vienīgi par vecāku atbildību, ir jādod priekšroka [30]?

52. Citiem vārdiem sakot, vai no sprieduma A būtu jāsecina, ka tiesai, kuras jurisdikcijā nav izskatīt prasību par vecāku atbildību par bērnu, ir jāatsakās īstenot savu jurisdikciju saistībā ar šī bērna uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumiem, nododot to tiesai, kas varēs labāk lemt par šo prasību?

53. Es tā nedomāju. Spriedums A gan izskaidro saistību starp kritērijiem, kas ir minēti Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punktā, taču tajā nav runāts par citiem jurisdikcijas kritērijiem, kas ir paredzēti šīs regulas 3. vai 5. pantā. Šo pēdējo pārbaude iesniedzējtiesai nebija lietderīga, jo pretēji faktiskajiem apstākļiem pamatlietā laulāto, kas bija bērnu – uzturlīdzekļu kreditoru – vecāki, pastāvīgā dzīvesvieta bija tajā pašā dalībvalstī, kur bērniem.

54. Bērna interešu prioritātes ņemšana vērā, interpretējot Regulas Nr. 4/2009 3. panta c) un d) punkta noteikumus, bija nepieciešama, lai tos nošķirtu [31].

27 Skat. Regulas Nr. 4/2009 12. pantu.

28 Skat. Regulas Nr. 4/2009 13. pantu.

29 Spriedums A (40. un 43. punkts).

30 Šajā ziņā skat. Gallant, E., *op. cit.*, 313. punkts, 108. lpp.

31 Skat. spriedumu A (43.–46. punkts, it īpaši šis pēdējais).

55. Šādu sprieduma A piemērošanas jomas vērtējumu pamato nesenie 2018. gada 16. janvāra rīkojums PM [32] un 2018. gada 10. aprīļa rīkojums CV [33]. No tiem izriet, ka, ja tiesai nav jurisdikcijas izskatīt prasību par vecāku atbildību attiecībā uz nepilngadīgu bērnu un līdz ar to nav jurisdikcijas izskatīt prasību par uzturlīdzekļiem par labu šim bērnam, pamatojoties uz Regulas Nr. 4/2009 3. panta d) punktu, tomēr ir jāpārbauda, vai šai tiesai nevarētu būt jurisdikcija lemt par šo pēdējo minēto prasību saskaņā ar citu šīs regulas normu [34].

56. Turklāt jebkāda cita sprieduma A interpretācija tādā nozīmē, kā piedāvā iesniedzējtiesa, liktu, no vienas puses, ignorēt, ka minētā sprieduma pamatojums galvenokārt bija formulēts, lai pamatotu prasības par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu saistīšanu drīzāk ar prasību par vecāku atbildību nekā ar prasību par laulības saitēm. No otras puses, šādi piemērojot minēto spriedumu, netiktu ņemts vērā nedz Regulas Nr. 4/2009 formulējums un konteksts, nedz tās mērķi [35].

57. Attiecībā uz šīs regulas 3. panta formulējumu Tiesa spriedumā A jau ir secinājusi, ka jurisdikcijas kritēriji ir alternatīvi, un līdz ar to šis spriedums kliedē jebkādas šaubas par šīs normas interpretāciju gadījumā, ja tiesā tiek celta prasība par personu statusu un par vecāku atbildību [36].

58. Attiecībā uz kontekstu un mērķiem ir jāatgādina, pirmkārt, ka 3. panta d) punkta pievienošanas agrākajām normām Regulā Nr. 4/2009, kas pārņemtas no Regulas Nr. 44/2001 5. panta 2. punkta [37], vienīgais nolūks ir noteikt tiesas jurisdikcijas apvienošanas kārtību gadījumā, kad nav piemērojams kreditora pastāvīgās dzīvesvietas kritērijs, proti, kritērijs, kas ir paredzēts Regulas Nr. 4/2009 3. panta b) punktā [38].

59. Otrkārt, kopš Briseles konvencijas, kas, paredzot īpašus jurisdikcijas kritērijus, pavēra iespēju izvēlēties jurisdikciju, atkāpjoties no kritērija par atbildētāja dzīvesvietu, lai sniegtu priekšroku "teritoriālajam vai procesuālajam tuvumam katrā konkrētā gadījumā" [39], tika noteikti īpaši jurisdikcijas kritēriji attiecībā uz strīdiem par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, lai izpildītu divus mērķus, proti, aizsargātu kreditoru intereses, kā atgādinājusi Tiesa, un veicinātu labu tiesvedību [40]. Tāpēc jālemj, ka jurisdikcijas kritēriji ir alternatīvi un priekšroka dodama prasītāja izvēlei [41].

60. Treškārt, tāpat kā Komisija, uzsveru, ka īpašas prioritātes piešķiršana lietu apvienošanai atkarībā no bērna dzīvesvietas, ja attiecīgajā dalībvalstī nebūtu ierosināta cita lieta par vecāku atbildību, radītu atteikumu spriest tiesu attiecībā uz tiesā izskatāmu prasību par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu un tas būtu pretrunā bērna interešu prioritātei un apdraudētu noteikumu par jurisdikciju paredzamības principu.

32 C-604/17, nav publicēts, EU:C:2018:10.

33 C-85/18 PPU, EU:C:2018:220.

34 Skat. Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2018. gada 16. janvāris, PM (C-604/17, nav publicēts, EU:C:2018:10, 33. punkts), un rīkojumu, 2018. gada 10. aprīlis, CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, 55. punkts).

35 Saistībā ar nesenu atgādinājumu par interpretācijas metodi, ko parasti izmanto Tiesa, skat. it īpaši spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485, 34. punkts).

36 Skat. spriedumu A (33., 34. un 48. punkts).

37 Šajā pantā bez grozījumiem ir pārņemts 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kas grozīta ar secīgām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā – "Briseles konvencija"), ietverot no 1978. gada pievienoto tiesas, kurā ir ierosināta lieta par personu statusu, jurisdikciju, 5. panta 2. punkts. Skat. arī Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., *op. cit.*, 219. punkts, 320. lpp.

38 Šajā ziņā skat. Boiché, A., "Les règles de compétence judiciaire", dokuments "Recouvrement des obligations alimentaires dans l'Union", *Actualité juridique: famille*, Dalloz, Parīze, 2009, Nr. 3, 107. – 112. lpp., it īpaši Regulas Nr. 4/2009 3. panta d) punkta komentāru.

39 Izteikums, kas rezumē īpašās jurisdikcijas noteikumu pamatojumu, ko lieto Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., *op. cit.*, 180. punkts, 246. lpp.

40 Skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2461, 26.–29. punkts). Skat. arī Regulas Nr. 4/2009 15. apsvērumu.

41 Attiecībā uz kreditoram piešķirto pretimnākšanu, nosakot tiesu, kurai ir jurisdikcija, skat. it īpaši Joubert, N., "La mise en œuvre de l'obligation alimentaire en présence d'un élément d'extranéité dans les relations entre parents et enfants", *Droit de la famille*, LexisNexis, Parīze, 2018, Nr. 1, 3. dokuments, 7. punkts. Skat. arī Farge, M., "Promotion transfrontière du droit à obtenir des aliments: l'apport du règlement (CE) n° 4/2009 du 18 décembre 2008 (1ère partie)", *Droit de la famille*, LexisNexis, Parīze, 2011, Nr. 9, 18. pētījums, 16. punkts.

61. Tādēļ ir jāsecina, ka Regulas Nr. 4/2009 normu, it īpaši to, kas attiecas uz jurisdikciju, nolūks ir ļaut apmierināt uzturlīdzekļu kreditora prasības apstākļos, kas viņam ir labvēlīgi, balstoties uz kritērijiem, kas ir ierobežoti un nav hierarhiski.

62. Turklāt ir jāuzsver atšķirība starp Regulas Nr. 4/2009 10. pantu un Regulas Nr. 2201/2003 17. pantu. Lai gan tajos ir paredzēts, ka tiesai, kurā kļūdaini ir celta prasība, pēc savas iniciatīvas ir jāpasludina savas jurisdikcijas neesamība, prasības par uzturlīdzekļiem gadījumā tiesai nav jāpārbauda, vai jurisdikcija ir citas dalībvalsts tiesai. Ņemot vērā jurisdikcijas kritēriju izsmeļošo raksturu [42], lietā ir jālemj tiesai, kurai ir jurisdikcija uzturlīdzekļu jomā. Pretējā gadījumā tā tomēr var lemt par prasību par pagaidu vai aizsardzības pasākumiem, kas ir paredzēti attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos [43].

63. Tādējādi, ja prasītājam nepastāv iespēja izvēlēties citu jurisdikcijas kritēriju, lietu nošķiršana piekrīt tai tiesai, kurā ir celta prasība par uzturlīdzekļiem.

64. Pretēji iesniedzējtiesas un Rumānijas valdības apgalvotajam, it īpaši attiecībā uz pierādīšanas prasībām [44], ir iespējams sniegt vairākus argumentus, kas atbilst Regulas Nr. 4/2009 mērķiem, lai pamatotu šīs regulas 3. panta a) punktā paredzētā jurisdikcijas kritērija piemērošanu pamatlietā.

C. Argumenti, kas pamato Regulas Nr. 4/2009 3. panta a) punkta piemērošanu

65. Pirmkārt, kā uzsver Komisija, kreditors, kuru pārstāv viens no tā vecākiem, varēja apzināti izvēlēties atbildētāja dzīvesvietas kritēriju.

66. Otrkārt, šo izvēli var pamatot pārliecība, ka tās vietas tiesa, kurā ir vecāka parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta, labi pārzinās viņa maksātspēju.

67. Treškārt, runājot par elementiem, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu pieprasīto uzturlīdzekļu apmēru, šķiet, ka ir vieglāk noskaidrot bērna vajadzības, nekā pārbaudīt parādnieka maksātspēju. Ja tiek ierosināta lieta par vecāku atbildību, tiesai, kurai ir jurisdikcija uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu jomā, ir tikai jāaptur tiesvedība, gaidot lēmumu, kas būs par pamatu kreditora prasībai par uzturlīdzekļiem. Savukārt tiesai, kurai ir jurisdikcija vecāku atbildības jomā, var būt nopietnas grūtības savākt un pārbaudīt pierādījumus attiecībā uz vecāka parādnieka līdzekļiem un maksājumiem, it īpaši gadījumā, ja viņš ir nokārtojis savu maksātnespēju.

68. Ceturtkārt, nolēmuma par vecāku atbildības īstenošanu neesamība, kā to pierāda it īpaši citi jurisdikcijas kritēriji, ko ir paredzējis Savienības likumdevējs, nevar kavēt tiesu novērtēt bērna vajadzības. Ir iespējams ņemt vērā arīdzan vecāku vienošanos par bērna pastāvīgās dzīvesvietas saglabāšanu.

69. Var minēt arī citus argumentus, kuri ir balstīti uz noteikumiem, kas pēc būtības ir saistīti ar nolēmumu un tā izpildi.

42 Šajā ziņā skat. arī Boiché, A., *op. cit.*, it īpaši komentāru par Regulas Nr. 4/2009 10. pantu.

43 Skat. Regulas Nr. 4/2009 14. pantu.

44 Skat. šo secinājumu 29. punktu.

70. Jāatgādina, ka Apvienotā Karaliste, tāpat kā Dānijas Karaliste, nav pievienojusies Hāgas 2007. gada protokolam [45]. Līdz ar to, no vienas puses, šīm valstīm nav saistoši tajā minētie noteikumi, kas nosaka piemērojamo tiesību aktu [46]. No otras puses, šajās valstīs pieņemtie nolēmumi nav atbrīvoti no eksekvatūras citās dalībvalstīs. Tām šajās valstīs ir jāiesniedz pieteikums pasludināt nolēmumu par izpildāmu [47].

71. Atbildētāja dzīvesvietas kritērija izvēli var noteikt arī bažas par uzturlīdzekļu parāda piedziņu ar izdevīgiem nosacījumiem [48], jo to nedrīkst kavēt diskusija par citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma atzīšanu vai izpildāmību [49].

72. Tādējādi, ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos elementus, es uzskatu, ka Regulas Nr. 4/2009 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas, ka prasība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu ir papildprasība prasībai par vecāku atbildību šīs regulas 3. panta d) punkta izpratnē, neizslēdz dalībvalsts tiesas jurisdikciju, kas ir pamatota ar minētās regulas 3. panta a) punktu vai arī ar šīs pašas regulas 5. pantu.

73. Tomēr ir jāpārliecinās, ka šāda jurisdikcijas noteikumu interpretācija nav pretrunā bērna prioritārām interesēm.

D. Bērna prioritāro interešu ņemšana vērā

74. Kā Tiesa to ir atgādinājusi spriedumā A, "Regula Nr. 4/2009 ir jāīsteno atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. panta 2. punktam, saskaņā ar kuru visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmām kārtām ir jāņem vērā bērna intereses" [50].

75. Kā par to paradoksāli liecina pamatlieta, uzturlīdzekļu pieprasītājam, ņemot vērā bērna prioritārās intereses, var tikt noteikts sadalīt prasības, ko tas ir iesniedzis tikai vienā tiesā, pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par jurisdikcijas neesamību, kuru tā ir pieņēmusi saistībā ar vecāku atbildību.

76. Lai gan man šķiet, ka grūtības, ko rada lēmums par jurisdikcijas nepaplašināšanu, pamatojoties uz Regulas Nr. 2201/2003 12. pantu, abstrakti ir jāpadara relatīvas, kā es to norādīju iepriekš, vajadzība ņemt vērā bērna prioritārās intereses pamato to, ka konkrēti tiek pārbaudīts, kādas sekas ir tam, ka ir jāvēršas divās tiesās, lai secīgi panāktu lēmumu par prasību par vecāku atbildību un pēc tam lēmumu par prasību par uzturlīdzekļu maksāšanu, lai gan tā papildina pirmo prasību.

77. Šajā lietā tieši prasītājas R nostāja par lietderību vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu norāda uz viņas vēlmi apstiprināt savu sākotnējo izvēli vērsties tikai vienā tiesā, kam ir jurisdikcija lemt par laulības šķiršanas prasību, kā arī par visām tās sekām attiecībā uz kopīgo bērnu.

45 Skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi.

46 Proti, ja attiecīgajai dalībvalstij ir saistošs šis protokols, tad tas, ka kreditors izvēlas tās dalībvalsts tiesu, kurā pastāvīgi dzīvo atbildētājs, garantē *lex fori* piemērošanu saskaņā ar minētā protokola 4. panta 3. punktu.

47 Skat. Regulas Nr. 4/2009 23. un nākamos pantus. Attiecībā uz *Brexit* sekām, kas liks uzskatīt Apvienoto Karalisti par trešo valsti, un attiecībā uz seku neesamību nolēmumu atzīšanas jomā, jo arī pašlaik uz Apvienotās Karalistes pieņemtiem nolēmumiem neattiecas eksekvatūra, skat. arī Farge, M. "Conjectures sur le Brexit..." no: "Droit de la famille", *La Semaine juridique, Édition générale*, LexisNexis, Parīze, 2016, Nr. 38, 1723. – 1729. lpp., it īpaši 1725. lpp. Skat. arī Pilich, M., "Brexit and EU private international law: May the UK stay in?", *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Sage Publishing, Ņujorka, 2017, 24. sēj., Nr. 3, 382. – 398. lpp., it īpaši 391. – 393. lpp.

48 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2017. gada 9. februāris, S. (C-283/16, EU:C:2017:104, 32.–34. punkts un tajos minētā judikatūra), kā arī Regulā Nr. 4/2009 izvirzīto vienkāršības un ātruma mērķu atgādinājumam – tās 9. apsvērumu.

49 Atgādinājumam par vienu no Regulas Nr. 4/2009 mērķiem – nodrošināt efektīvu uzturēšanas prasību pārrobežu piedziņu – skat. šīs regulas 15. apsvērumu, kā arī spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2461, 41. punkts). Par noteikumu par nolēmumu, kas pieņemti dalībvalstī, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada protokols, atzīšanu un izpildi skat. arī it īpaši Fongaro, E., un Hector, P., *op. cit*., 78.–90. punkts.

50 Skat. spriedumu A (46. punkts).

78. Turklāt, kā Rumānijas valdība to ir uzsvērusi savos rakstveida apsvērumos [51], ir jāņem vērā fakts, ka jauna prasība par uzturlīdzekļiem, kas ir iesniegta citā tiesā, var liegt kreditoram tiesības saņemt uzturlīdzekļus, sākot no viņa pirmās prasības iesniegšanas datuma, kas šajā lietā ir 2016. gada 29. septembris.

79. Tādēļ tāda tiesu izkaisītība, kas tiek uzspiesta uzturlīdzekļu kreditoram [52], jo netiek noteikta tās tiesas jurisdikcija, kurā ir iesniegta prasība par laulības šķiršanu vecāku atbildības jomā, kā arī neērtības, ko rada atteikšanās no sākotnējās prasības, ja tiek uzskatīts, ka tā ir pieņemama saskaņā ar *lex fori* [53], liek stipri apšaubīt šī kreditora interešu apmierināšanu. Šādos apstākļos man ir tādas pašas bažas kā tās, ko ir paudušas iesniedzējtiesa, kā arī Rumānijas valdība.

80. Līdz ar to, manuprāt, ir jācenšas rast tādu kreditora interešu aizsardzības risinājumu, kas atbilstu Regulas Nr. 4/2009 mērķiem un Pamattiesību hartas 24. panta 2. punktam.

81. Šajā ziņā spriedums A ir atbilstošs pīlārs Tiesas judikatūras veidošanai saistībā ar Regulas Nr. 4/2009 interpretāciju, jo tajā ir uzsvērta interese apvienot lietas, kas ir saistītas ar finansiālām sekām, ko vecāku atšķiršana rada viņu bērniem [54]. Tas pats attiecas uz secinājumu par saskaņošanas trūkumu starp šo regulu un Regulas Nr. 2201/2003 12. pantu, kā arī uz noteikumu par *lis pendens* vai saistītām prasībām neefektivitāti šādā gadījumā [55].

82. Tādēļ man šķiet iespējams, ievērojot Regulas Nr. 4/2009 loģiku un ņemot vērā bērna interešu prioritāti, ka tiesa, kurā ir celta prasība par uzturlīdzekļu, kuru kreditors ir šis bērns, maksāšanas pienākumu, ņemot vērā lēmumu par jurisdikcijas neesamību, ko tā ir pieņēmusi vecāku atbildības jomā, var informēt prasītāju, ka tai ir jurisdikcija, pamatojoties uz šīs regulas 3. panta a) punktu, un jautāt viņam par prasības par uzturlīdzekļiem saglabāšanu.

83. Tā kā nav tādu īpašu noteikumu, ko Savienības likumdevējs būtu pieņēmis ar Regulu Nr. 4/2009 [56], kā tie, kas ir ietverti Regulas Nr. 2201/2003 [57] 15. pantā vai kas nodrošina koordināciju ar šīs regulas 12. pantu, tiesa, kurā ir celta prasība, nevar atteikties īstenot savu jurisdikciju, lai nodotu to tiesai, kura var labāk lemt par visām prasībām saistībā ar bērnu.

84. Turklāt, lai gan tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt prasību par vecāku atbildību, var labāk lemt par prasību par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, kas papildina pirmo minēto prasību, man nav saprotams, kā bērna prioritārās intereses varētu pamatot to, ka uzturlīdzekļu kreditoram ir pienākums mainīt savu kompetentās tiesas izvēli.

85. Šī analīze vēl jo vairāk ir spēkā tāpēc, ka prasība, kā tas ir šajā gadījumā, nav celta nevienā citā tiesā.

51 Skat. šo apsvērumu 31. punktu.

52 Apsvērumus par Regulā Nr. 2201/2003 izvēlētās sistēmas ietekmi skat. Ancel, B., un Muir Watt, H. M., "L'intérêt supérieur de l'enfant dans le concert des juridictions: le Règlement Bruxelles II *bis*", *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2005, Nr. 4, 569. – 606. lpp., it īpaši 7. zemsvītras piezīme un atsauce uz šīs regulas 6. apsvērumu.

53 Faktiski šajā procesuālajā kontekstā atteikšanās no šīs prasības daļas tiesā, kurā sākotnēji iesniegta prasība un kurai ir jurisdikcija, varētu tikt uzskatīta par atteikumu pildīt uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu, kas būtu pretrunā valsts tiesu sistēmai.

54 Skat. spriedumu A (43. punkts).

55 Šajā ziņā var veikt salīdzinājumu ar spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812, 47. punkts).

56 Šajā ziņā skat. reālo risināmo grūtību paredzēšanas trūkuma pamatojumu, kas izriet no Regulas Nr. 2201/2003 11. apsvērumā paustā secinājuma, ka "tiesas, kurām saskaņā ar šo regulu ir jurisdikcija, parasti lemj par uzturēšanas pienākumiem", kas ir atgādināts Komisijas 2004. gada 15. aprīļa Zaļajā grāmatā par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu (COM(2004) 254, galīgā redakcija), 5.1.1. punkts, 14. lpp.

57 Ar šo pantu ir ieviests noteikums, kas ir pamatots ar *forum nona conveniens* teoriju. Tas ir atrodams arī 8. un 9. pantā Hāgas 1996. gada 19. oktobra Konvencijā par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem (pieejama šādā interneta vietnē: https://assets.hcch.net/docs/e74e817b-1faa-4aa9-bd29-3ff68da03f43.pdf), kurā "mehānismu sadala jurisdikcijas nodošanā vai jurisdikcijas pieprasīšanā", – tā ir paudis Gallant, E., "Le forum non conveniens de l'article 15 du règlement Bruxelles II bis", *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2017, Nr. 3, 464. – 471. lpp., 2. punkts.

V. Secinājumi

86. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Judecătoria Constanța* (Konstancas pirmās instances tiesa, Rumānija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka prasība par uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu ir papildu prasība prasībai par vecāku atbildību šīs regulas 3. panta d) punkta izpratnē, neizslēdz dalībvalsts tiesas jurisdikciju, kas ir balstīta uz minētās regulas 3. panta a) punktu vai, pretējā gadījumā, uz šīs pašas regulas 5. pantu.

2) Tā kā nav tādu īpašu noteikumu, ko Savienības likumdevējs būtu pieņēmis ar Regulu Nr. 4/2009, kā tie, kas ir ietverti Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 15. pantā vai kas nodrošina koordināciju ar Regulas Nr. 2201/2003 12. pantu, tiesa, kurā ir celta prasība, nevar atteikties īstenot savu jurisdikciju, lai nodotu to tiesai, kura var labāk lemt par prasībām.